

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 233

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2010

Mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bied ik u hierbij de geannoteerde agenda aan van de informele Raad voor Concurrentievermogen van 14, 15 en 16 juli a.s. Vanwege het informele karakter van deze Raad zal er een vrije gedachtewisseling plaatsvinden zonder besluitvorming.

De bijeenkomst valt uiteen in drie delen: een industriedeel, een deel over innovatie en een deel over vereenvoudiging van deelname aan het kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Een deel van de bijeenkomst over innovatie zal een gezamenlijke sessie zijn van de ministers verantwoordelijk voor het industriedeel van de Raad en de ministers verantwoordelijk voor het onderzoeksdeel.

Industriebeleid

De Raad zal in de eerste sessie van gedachten wisselen over een duurzaam industriebeleid en in de tweede sessie over de relatie tussen industriebeleid en innovatie. Het voorzitterschap zal nog een document met vragen opstellen. Aan de hand van deze vragen zal de gedachtewisseling plaatsvinden.

In september wordt een mededeling van de Europese Commissie verwacht over een nieuw Europees industriebeleid. Dit is één van de «flagships» van de in juni vastgestelde nieuwe Europa 2020-strategie. Deze mededeling moet voortbouwen op de huidige strategie, maar ook nieuwe elementen bevatten om vanuit de economische crisis de transitie te kunnen maken naar een concurrerend, innovatief en eco-efficiënt Europa. De Raad heeft in maart conclusies aangenomen waarin de Raad aangaf dat de nadruk moet liggen op het creëren van goede randvoorwaarden, de beschikbaarheid van voldoende financiering, het stimuleren van innovatie, het bevestigen van het belang van het midden- en kleinbedrijf en het verder versterken van de interne markt. Naast deze

horizontale rol moet er binnen de Europese aanpak eveneens ruimte zijn voor een sectorale aanpak.

Gelijktijdig met de mededeling over een nieuw Europees industriebeleid zal de Commissie een onderzoek- en innovatiestrategie onder de noemer «Innovation Union Strategy» uitbrengen. Dit is eveneens een van de flagships van de Europa 2020-strategie. Deze strategie richt zich op het versterken van elke schakel in de innovatieketen en het vinden van oplossingen voor de grote maatschappelijke uitdagingen, zoals klimaatverandering, energievoorzieningszekerheid en vergrijzing. Samen met de mededeling over het industriebeleid dient deze strategie de basis te vormen voor een transitie naar een meer slimme, duurzame en inclusieve economie.

De industrie is in de ogen van Nederland van cruciaal belang voor de Europese concurrentiekracht en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. De invulling van het industriebeleid behoort primair toe aan nationale overheden, maar aanvullend is ook een horizontale rol voor de Europese Unie weggelegd. Volgens Nederland zal het nieuwe Europese industriebeleid voort moeten bouwen op het huidige beleid. Hierin staat het creëren van de juiste randvoorwaarden centraal, zodat het bedrijfsleven zich, op eco-efficiënte en innovatieve wijze, kan ontwikkelen. Hierbij noemt Nederland specifiek het belang van versterking van de interne markt, toegang tot financiering, verlagen van de administratieve lastendruk, de stimulering van onderzoek en innovatie en een goede toegang tot schaarse grondstoffen. Ten aanzien van dit laatste punt vindt Nederland het wenselijk dat nader wordt onderzocht wat de invloed van schaarste van grondstoffen is op de concurrentiepositie van de Europese industrie. Naast het horizontale beleid kan een specifieke benadering («*tailormade*») voor clusters of sectoren nodig zijn. Deze specifieke benadering houdt in dat op economische gronden nader moet worden gekeken naar de randvoorwaarden in bepaalde sectoren. Maatwerk is gewenst wanneer de Europese Unie een duidelijke toegevoegde waarde heeft boven een nationale aanpak, zoals bijvoorbeeld bij de elektrische auto. Nederland is daarnaast van mening dat de scope van de industrie-mededeling moet worden verbreed naar diensten, vanwege de onderlinge verwevenheid tussen industrie en diensten, en Nederland vraagt bijzondere aandacht voor het midden- en kleinbedrijf, bijvoorbeeld waar het gaat om de toegang tot Europese programma's, en de inzet van de industrie bij maatschappelijke uitdagingen.

Innovatie

Het voorzitterschap wil tijdens de Raad graag stilstaan bij de nog te presenteren strategie voor onderzoek en innovatie. Hiertoe zal, zowel tijdens het industrieel als tijdens het onderzoeksdeel van de Raad, een discussie worden georganiseerd. Daarna zullen deze twee delen van de Raad ook gezamenlijk bijeenkomen om over dit onderwerp te spreken.

De onderzoek- en innovatiestrategie is één van de zogenaamde «flagship»-initiatieven van de Europa 2020-strategie. De Commissie wil met dit plan het Europese onderzoek- en innovatiebeleid beter op elkaar laten aansluiten. In de strategie zal een belangrijke rol weggelegd zijn voor het vinden van oplossingen voor de grote maatschappelijke uitdagingen, bijvoorbeeld op het vlak van klimaatverandering, energievoorzieningszekerheid en vergrijzing. Hiervoor moet elke schakel in de innovatieketen worden versterkt, van grensverleggend onderzoek tot het in de handel brengen van producten en de rol van onderwijs en training. Tijdens de Raad voor Concurrentievermogen van 25-26 mei 2010 heeft de Raad reeds conclusies over deze strategie als input voor de Commissie

aangenomen. Zie ook de geannoteerde agenda en het verslag van deze Raad (TK 21 501-30 nr. 228 en TK 21 501-30 nr. 232).

Het voorzitterschap heeft aangegeven tijdens de informele Raad voor Concurrentievermogen ten eerste de nadruk te willen leggen op de financiering van onderzoek en innovatie. Hierbij wil het voorzitterschap zowel naar publieke als naar private investeringen kijken. Het belang van langetermijninvesteringen in R&D wordt benadrukt, evenals de daarmee samenhangende EU-doelstelling dat 3% van het BNP in onderzoek en ontwikkeling geïnvesteerd wordt. Ten tweede wil het voorzitterschap een discussie houden over de bijdrage van innovatie en onderzoek aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Het voorzitterschap verwijst hierbij onder andere naar het idee van de Commissie om Europese onderzoek- en innovatiepartnerschappen op te richten, die bedoeld zijn voor het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor één specifieke maatschappelijke uitdaging. Doel daarbij is een betere afstemming te bewerkstelligen binnen het (innovatie)beleid en ook tussen de verschillende stakeholders. Ten slotte wenst het voorzitterschap de noodzaak van meer synergie te bespreken tussen enerzijds het Europese, nationale en regionale onderzoek- en innovatiebeleid, en anderzijds tussen de verschillende Europese beleidsinstrumenten.

Nederland ondersteunt de aandacht die het voorzitterschap heeft voor het versterken van het innovatievermogen. Hierbij is van groot belang dat zowel op Europees als op nationaal niveau de juiste randvoorwaarden worden gecreëerd. Dit gaat om het verlagen van de administratieve lasten, het versterken van de interne markt waaronder een goedwerkend en betaalbaar EU-octrooi en de beschikbaarheid van financiering. Ook zijn, wat Nederland betreft, het opzetten van grootschalige onderzoeksfaciliteiten in Europa en het stimuleren van mobiliteit en het verbeteren van carrières voor onderzoekers belangrijke voorwaarden voor een innovatief Europa.

Zoals aangegeven wil het voorzitterschap met name ingaan op de beschikbaarheid van financiering voor onderzoek en innovatie. Nederland steunt, zoals ook aangegeven in Nederlandse inzet voor de Europa 2020-strategie, de doelstelling van het investeren van 3% van het BNP in R&D in 2020. Voor de nationale invulling van deze doelstelling heeft de Commissie aan de lidstaten verzocht deze op te nemen in de Nationale Hervormingsplannen, die in oktober aan de Commissie moeten worden gestuurd.

Naast vaststelling van deze doelstelling ziet Nederland een rol van de EU bij het mogelijk maken van de financiering van innovatie. Aanbieders van innovatieve producten en diensten ondervinden problemen bij het aantrekken van financiering voor de marktintroductie van deze producten. Zowel banken als «venture capital»-fondsen zijn terughoudend om te investeren in risicovolle deelnemingen. Dit geldt in het bijzonder voor het financieren van mkb-bedrijven. Eén van de programma's die hier al een goede rol bij speelt, is het programma Eurostars. Dit programma is mede op initiatief van Nederland in het kaderprogramma voor Onderzoek en Technologie opgenomen en draagt bij aan financiering van mkb-bedrijven die grensoverschrijdend technologisch onderzoek willen doen. Het is daarnaast van belang dat instituties als het Europees Investeringsfonds (EIF) en de Europese Investeringsbank (EIB) een stimulerende rol spelen. Het is de moeite waard te onderzoeken hoe Europese instrumenten beter kunnen aansluiten bij de nationale kredietgarantieregelingen voor risicovolle innovaties.

Voor het vergroten van de bijdrage van kennis aan de economie en het oplossen maatschappelijke uitdagingen vindt Nederland een integrale aanpak belangrijk. Het is noodzakelijk dat de synergie tussen Europese, nationale en regionale instrumenten enerzijds, en de beleidsacties van de Commissie anderzijds worden versterkt. Voor het Europese beleid op gebieden zoals milieu, energie, industrie, sociale zaken, landbouw, transport, water en regionale ontwikkeling zijn onderzoek en innovatie van essentieel belang. Voor meer synergie tussen het Europese en nationale beleid spelen de ERA-netten en het recente initiatief rond gezamenlijk programmeren een belangrijke rol. Hierin worden onderzoeksprogramma's van de lidstaten op elkaar afgestemd en wordt excellent onderzoek in diverse EU-lidstaten met elkaar verbonden.

De genoemde onderzoek- en innovatiepartnerschappen kunnen een belangrijke rol spelen in het verkrijgen van meer synergie. Hoe de innovatie- en onderzoekspartnerschappen vorm worden gegeven, is echter nog erg onduidelijk. Nederland vindt het in elk geval van belang dat bij de ontwikkeling van de genoemde partnerschappen alle stakeholders nauw betrokken worden. Tevens is van belang dat deze partnerschappen leiden tot vereenvoudiging van het Europese onderzoek- en innovatielandschap. De partnerschappen dienen bij te dragen aan een effectieve interactie binnen de kennisdriehoek van onderwijs, onderzoek en innovatie. Van belang is dat daarbij eveneens ruimte blijft voor het investeren in fundamenteel onderzoek.

Vereenvoudiging van deelname aan het Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling

Onder het agendapunt vereenvoudiging zal worden gesproken over het verlagen van de administratieve lasten onder het Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP). Over dit onderwerp zijn naar aanleiding van een mededeling van de Commissie raadsconclusies aangenomen door de Raad van 26 mei 2010. Hierin wordt opgeroepen procedures te versnellen en transparanter te maken, het aantal verschillende regels te verminderen, de controlelast te verlagen, meer gebruik te maken van de boekhoudsystemen van de gebruiker en de keuze tussen verschillende financieringsmechanismen te vergroten.

Het Belgische voorzitterschap wil tijdens de bespreking van 16 juli ingaan op de verdere uitwerking van de voorstellen in de Commissiemededeling en de eerdere raadsconclusies. Het voorzitterschap wil een aantal onderwerpen specifiek bespreken. Een vraag die waarschijnlijk aan de orde komt, is in hoeverre een resultaatgerichte financiering kan worden toegepast onder het kaderprogramma. Daarnaast wil het voorzitterschap ingaan op de introductie van *lump sums* (vergoeding op basis van forfaitaire bedragen) onder het KP en hoe het aantal verschillende regels onder de verschillende instrumenten van het KP meer gelijkgeschakeld kunnen worden. Tenslotte wil het Belgische voorzitterschap graag een inschatting van de lidstaten welke maatregelen uit de Commissiemededeling wat hen betreft het eerst geïmplementeerd moeten worden.

Ten aanzien van het toepassen van een resultaatgerichte financiering is Nederland voornamelijk terughoudend. Ten eerste omdat het moeilijk is om vooraf in te schatten wat de resultaten van een onderzoek zullen zijn, en ten tweede omdat administratieve lasten onder een dergelijk systeem mogelijk verschoven worden van controllers en auditors naar de onderzoekers zelf. Ook kan de discussie over resultaatgerichte financiering wat Nederland betreft niet te ver vooruitlopen op de discussies die momenteel spelen rond de aanpassing van het financiële reglement dat van toepassing is voor alle EU-beleidsterreinen.

De introductie van *lump sums* is wat Nederland betreft een positieve ontwikkeling, omdat dit de organisaties die deelnemen aan het KP de mogelijkheid biedt te kiezen voor een vorm van financiering die bij desbetreffende organisatie past.

Voor wat betreft het groeiende aantal instrumenten met verschillende regels zou de Commissie bij de voorstellen rond de opzet van het volgende KP (KP8) aan moeten geven hoe de regels voor deze verschillende instrumenten gelijkgeschakeld kunnen worden.

Voor wat betreft het tijdpad voor de te nemen maatregelen heeft het voor Nederland absolute prioriteit dat er binnen het KP meer gebruik wordt gemaakt van de boekhoudsystemen van de gebruiker. In de huidige situatie komt het nog te vaak voor dat deelnemers aan het kaderprogramma een dubbele administratie moeten voeren om te voldoen aan de boekhoudkundige vereisten van het KP.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven